

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата наук з фізичного виховання і спорту, доцента Афанасьєва Сергія Миколайовича на дисертацію Джеваги Володимира Валентиновича «Корекція порушень координаційних здібностей молодшого шкільного віку з вадами слуху в процесі фізичного виховання», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту, за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

Актуальність обраної теми. За останнє десятиріччя в Україні значно посилилася увага до осіб з обмеженими фізичними можливостями. Чималу частку серед даного контингенту становлять діти з порушенням слуху. Стійке порушення слуху в дитячому віці є причиною зниження рухової активності, недостатнього розвитку мовленнєвої функції, функціонального порушення фізіологічних систем організму дітей, що впливає на фізичний розвиток і фізичну підготовленість дітей, ускладнює їх навчання, набуття спеціальності, їх соціалізацію. Значним фактором, що впливає на успішне освоєння рухових дій, є координаційні здібності.

Відомо, що школярі з вадами слуху відстають від своїх практично здорових однолітків за рівнем розвитку фізичних якостей, особливо виражене відставання спостерігається за показниками координаційних здібностей (здатності до збереження рівноваги тіла, ритму, управління просторовими і силовими параметрами рухів, орієнтування у просторі, координованості рухів).

Той факт, що кількість молодших школярів з вадами слуху неухильно зростає, безумовно потребує розробки новітніх технологій корекції порушень координаційних здібностей у процесі фізичного виховання. Тому тема дисертаційної роботи є актуальною, своєчасною та перспективною.

Зв'язок теми з науковими програмами. Дисертаційна робота є фрагментом науково-дослідної роботи «Вдосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні та реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини» (номер державної реєстрації 011U001734) та плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016–2020 роки за темою 3.13 «Теоретико-методичні основи здоров'я формуючих технологій у процесі фізичного виховання різних груп населення» (номер державної реєстрації 0116U001615).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Достовірність наукових результатів, що одержані дисертантом, не викликають сумніву. Здобувачем були детально оброблені та щільно проаналізовані результати обстеження 62 дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху.

Слід особливо зазначити, що мета адекватна методологічному підходу до використання сучасних засобів та інформативних методів дослідження, що дозволяє скласти розгорнуте уявлення про особливості фізичного розвитку дітей з вадами слуху та їх координаційних здібностей.

Наукові положення та висновки дисертаційної роботи чітко сформульовані, логічно впливають з аналізу використаного в роботі матеріалу та суттєвості роботи, ретельно обґрунтовані результатами застосування сучасних інформативних, адекватних та надійних методів обстеження.

У цілому методологічний підхід є коректним та дозволив автору сформулювати висновки та практичні рекомендації, які ґрунтуються на матеріалах власних досліджень, достатньо аргументовані та доведені.

Запропоновані автором практичні рекомендації впливають з результатів роботи, підтверджені особистою практикою автора дисертації, а також апробацією розробленої технології у навчальному закладі.

Науково-інформаційне супроводження відзначається значною кількістю використаної літератури, глибиною її аналізу і вмільм використанням при написанні дисертації та свідчать про добре орієнтування автора в питаннях, яким присвячена робота.

Достатня для достовірного аналізу кількість обстежених дітей, переконливі результати статистичної обробки даних, які зумовили високу достовірність результатів та обґрунтування висновків і практичних рекомендацій свідчать про високий та сучасний рівень дисертаційної роботи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується достатньою кількістю обстежених дітей.

Аналіз отриманих дисертантом фактів ґрунтується на ретельному та грамотному статистичному опрацюванні одержаних даних. Статистичні інструменти, які використані, адекватні задачам дисертаційної роботи.

Отже, вибір напрямку дослідження, обсяг фактичного матеріалу, сучасні методи дослідження та статистичної обробки цілком достатні для аналізу, обґрунтування наукових положень дисертаційної роботи та вирішення поставленої мети.

Дисертація побудована традиційно, викладена на 203 сторінках і складається зі вступу, огляду літератури, об'єкта та методів дослідження, розділу власних досліджень, аналізу та узагальнення одержаних результатів, висновків, практичних рекомендацій, а також переліку використаних джерел, який налічує 227 публікацій, з них 201 – кирилицею та 26 – латиницею. Робота добре ілюстрована таблицями і рисунками.

Вступ містить усі необхідні складові: досить повно обґрунтована актуальність теми, визначені мета і завдання, сформульовані новизна та практична значущість отриманих результатів, наведені дані про апробацію роботи та результати впровадження.

Огляд літератури являє собою глибокий аналіз сучасного стану проблеми та критичну позицію пошукача щодо суперечливості відомих фактів з відображенням недостатньо досліджених питань і обґрунтуванням

необхідності їх вивчення. Науково-інформаційне супроводження відзначається високим рівнем. Значна кількість використаної літератури, глибина її аналізу і вміле використання при написанні дисертації свідчать про добре орієнтування автора в питаннях, яким присвячена робота, а також здатність висвітлювати невирішені питання.

У другому розділі докладно представлено характеристику об'єкта, детально описано використані методи дослідження, як загальноприйняті, так і сучасні методи оцінки характеристик вертикальної стійкості тіла, метод фотометрії, який дозволив визначити точність відтворення половини максимального стрибка в довжину з місця, час рухової реакції на візуальний подразник та показники здатності до ритму.

У сукупності застосовані методи дослідження дозволили автору визначити та розрахувати показники, необхідні для обґрунтування основних положень дисертації.

Третій розділ дисертації складається з трьох підрозділів, в яких подається послідовна характеристика фізичного розвитку та координаційних здібностей дітей з вадами слуху та практично здорових дітей молодшого шкільного віку.

У підрозділі 3.1. дисертантом подано характеристику нозологій дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху.

У підрозділі 3.2. представлена порівняльна характеристика фізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху та їх практично здорових однолітків. У результаті порівняння соматометричних показників обстежених школярів було встановлено, що середньостатистичні показники дітей з вадами слуху, як у хлопчиків так і у дівчат, у всіх вікових групах мають дещо менші значення в порівнянні з їх практично здоровими однолітками. Отримані результати пояснюються впливом вад слуху на розвиток тотальних розмірів дітей молодших школярів.

У підрозділі 3.3. Порівняльний аналіз координаційних здібностей дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху та їх практично здорових

однолітків дисертантом переконливо представлено те, що координаційні здібності (реагуюча здатність, здатність до управління просторовими і силовими параметрами рухів, здатність до збереження статичної рівноваги тіла, здатність до орієнтації в просторі, здатність до ритму) дітей з вадами слуху достовірно відрізняються у всіх вікових групах у порівнянні з показниками здорових однолітків.

Отримані дані констатуючого експерименту переконливо свідчать про необхідність проведення корекційної роботи з дітьми молодших класів з вадами слуху, яка спрямована на відновлення та розвиток координаційних здібностей.

У розділі 4 автором досить повно обґрунтовано технологію корекції порушень координаційних здібностей дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху в процесі фізичного виховання. Автором, ґрунтуючись на отриманих результатах констатуючого дослідження, було розроблено технологію, мета якої – впровадження форм і методів корекції порушень координаційних здібностей, як основного засобу досягнення гармонійного фізичного розвитку та соціалізації дітей з вадами слуху в процесі АФВ.

Авторська технологія складається з трьох етапів і ґрунтується на чотирьох блоках.

У процесі розробки технології були враховані завдання, які вирішуються в процесі адаптивного фізичного виховання: освітні, оздоровчі, виховні та специфічні, а саме: корекційні, компенсаторні, профілактичні та лікувально-відновлюючі, які обумовлені наявністю основного дефекту, супутніх захворювань, та вторинних відхилень.

Виділення чотирьох груп завдань та їх органічна єдність дозволила вирішити проблему гармонійного розвитку дітей з вадами слуху з урахуванням віку та індивідуальних особливостей їх розвитку.

Ефективність технології корекції порушень координаційних здібностей молодших школярів з вадами слуху підтверджена результатами педагогічного експерименту. Так покращилися здатність до реагування,

здатність до управління просторовими і силовими параметрами рухів, до орієнтації в просторі, здатність до ритму та до збереження рівноваги тіла та інші показники.

Заслуговує особливої уваги те, що розроблена технологія спрямована на активізацію компенсаторних процесів в організмі з позиції використання ряду методичних принципів та методів фізичного виховання, принципів адаптивної фізичної культури.

Розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» включає обговорення результатів власних досліджень із залученням порівняльного аналізу отриманих даних із результатами, які висвітлені у вітчизняній та зарубіжній літературі.

Висновки в цілому відповідають отриманим у ході дослідження результатам, відбивають новизну роботи і її практичну значимість.

Практичні рекомендації сформульовані чітко, доступні для використання в широкій практиці навчальних закладів.

Новизна дослідження і достовірність отриманих результатів

Поглиблене комплексне обстеження дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху із застосуванням сучасних методів та статистичної обробки матеріалу дозволило автору досягти наукової новизни.

Уперше на основі сучасних досліджень зарубіжних і вітчизняних фахівців та результатів констатуючого експерименту теоретично обґрунтовано технологію корекції порушень координаційних здібностей молодших школярів з вадами слуху, структурними компонентами якої є мета, завдання, принципи, засоби і методи, а також етапи її практичної реалізації. Технологія складається з чотирьох блоків, семи моделей уроків фізичної культури, які включають дванадцять комплексів фізичних вправ, шість з яких передбачає використання технічних засобів з нестійкою опорою. Уперше отримано кількісні показники вертикальної стійкості тіла та отримано кількісні показники латентного часу простої рухової реакції, здатності до управління силовими параметрами рухів дітей 7–10 років з вадами слуху.

Доповнено дослідження фахівців, присвячені вивченню соматометричних показників дітей з вадами слуху та практично здорових дітей та дані щодо показників координаційних здібностей дітей з вадами слуху та практично здорових дітей. Отримали подальший розвиток дані, що свідчать про збільшення амплітуди та зменшення частоти коливань ЗЦГ тіла дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху порівняно з практично здоровими дітьми.

Висновки і практичні рекомендації дисертації можна рекомендувати до широкого впровадження в практику роботи фахівців з адаптивного фізичного виховання.

Результати проведеного дослідження дають підстави вважати, що структура дисертаційної роботи, сучасні методи дослідження та глибина аналізу за допомогою адекватних статистичних методів забезпечують обґрунтованість та достовірність отриманих наукових положень дисертації, висновків та запропонованих практичних рекомендацій.

Повнота викладання матеріалів дисертації в опублікованих працях

Матеріали дисертації досить повно опубліковані у 14 наукових працях, із яких 6 – у спеціалізованих виданнях України, з них 2 увійшли до міжнародної наукометричної бази; 5 публікацій носить апробаційний характер; 3 додатково відображають результати дослідження.

Результати досліджень та основні положення роботи висвітлені у доповідях на XIX Міжнародному науковому конгресі «Олімпійський спорт та спорт для всіх» (Єреван, Вірменія, 2015); VIII та IX Міжнародних наукових конференціях молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, Україна, 2015, 2016); XV Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я» (Харків, Україна, 2015); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми фізичного виховання, реабілітації, спорту та туризму» (Запоріжжя, Україна, 2015); Міжнародній конференції «Молода спортивна наука України» (Львів, Україна, 2016); III та IV Всеукраїнських електронних конференціях «Сучасні

біомеханічні та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті» (Київ, Україна, 2015, 2016); а також на щорічних конференціях кафедри біомеханіки та спортивної метрології Національного університету фізичного виховання і спорту України (2013–2016).

Автореферат написаний лаконічно, адекватно відображає зміст дисертації. Його основні положення ідентично сформульовані в дисертації.

Впровадження отриманих результатів і рекомендацій щодо їх використання

Практичні рекомендації і висновки роботи впроваджені в практичну діяльність навчального процесу спеціальної загальноосвітньої школи-інтернат № 18 м. Києва, навчального процесу Національного університету фізичного виховання і спорту України. у формі лекцій, що підтверджено відповідними актами впровадження.

Слід відзначити чіткість та логічність викладення дослідного матеріалу, ретельність та всебічність аналізу отриманих результатів.

Недоліки і зауваження

Принципових недоліків у дисертаційній роботі не визначено.

Виникли питання, які як опонент вважаю за необхідне поставити здобувачу.

1. Чи проходили в процесі педагогічного експеримента повторне обстеження діти у фахівців на предмет поліпшення функції слуху, і яка динаміка?
2. Чи мала розроблена технологія особливості в залежності від ступеня поразки слуху?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Джеваги Володимира Валентиновича «Корекція порушень координаційних здібностей молодшого шкільного віку з вадами слуху в процесі фізичного виховання», яка подана на здобуття вченого ступеню кандидата наук з фізичного виховання і спорту, є закінченим науковим дослідженням, в якій отримані нові науково обґрунтовані

результати стосовно корекції порушень координаційних здібностей дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху в процесі адаптивного фізичного виховання.

Актуальність теми дослідження, високий науково-методичний рівень виконання, новизна отриманих результатів, практична значущість висновків і рекомендацій для галузі фізичного виховання дозволяють вважати, що дисертаційна робота відповідає вимогам **п. 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою кабінету міністрів України від 24.07.2013 №567**, а її автор Джевага Володимир Валентинович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент, перший проректор з НПР
Дніпропетровського державного інституту
фізичної культури і спорту

Афанасьєв С.М.

Підпис Афанасьєва С.М.
засвідчую нач. відділу кадрів

Полякова Л.Г.

Відгук отримано 09.03.2017.

М.С.